

แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Development of the Internal Quality Assurance System of the Ban Huai Ya School, Kalyaniwattana District, Chiang Mai Province

รัตนา ศุภปริญา¹, พศิน แต่งจวง¹

Rattana Suphaparinya¹, Pasin Tangchuang¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา¹

Mahamakutrajavidyalay Buddhist University, Campus¹

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนบ้านห้วยยา ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนา วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและยังไม่มีประสบการณ์และความชำนาญพอ ผู้บริหารขาดความเข้าใจในการจัดทำระบบบริหารและสารสนเทศที่เป็นระบบ จัดระบบสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึง ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน 2) แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา กำหนดเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 2.1) แนวทางการพัฒนาด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และ 2.2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง คือ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ต้องจัดเป็นกระบวนการบริหารงานตามแนวทางการดำเนินการ

อย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDAC) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน(Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Act)

คำสำคัญ : ระบบประกันคุณภาพภายใน; โรงเรียนบ้านห้วยยา; แนวทางการพัฒนา

Adstract

This term paper aims 1) to study the development of the internal quality assurance system of Ban Huai Ya School, Kalyaniwattana District, Chiang Mai Province, 2) to develop a guideline for the development of internal quality assurance system of Ban Huai Ya School, Kalyaniwattana District, Chiang Mai Province. Research methodology is qualitative research using data from the Administrators and Teachers of Baan Huai Ya School. The data were collected from documents, observations, interviews and group discussions and analyzed by content analysis.

The research findings were as follows: 1) The problems of internal quality assurance system in Ban Huai Ya School are as; Teachers lack knowledge, understanding no enough experience and expertise in internal quality assurance, Administrators also lack of understanding about the systematic management and information system. Organized information system is not effective and not comprehensive category. 2) The guidelines development of the internal quality assurance system in Ban Huai Ya School are 2 ways: 2.1) the guidelines on management and information system and 2.2) guidelines to develop a continuing quality of education, which is the involvement of all relevant working in school. to achieve the goal. It must be managed in accordance with the PDAC, which consists of planning, doing according the set plan or implementation, checking the internal quality assurance and development and according to the standard of education, and always improvement.

Keywords: The Internal Quality Assurance System; Ban Huai Ya School; Guidelines for Development

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนด และเป็นไปตามความต้องการของสังคม และจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่น

จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านห้วยยา ในปีที่ผ่านมา มีผลการประเมินด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ในปีการศึกษา 2556 ตัวบ่งชี้ที่ 5.4. ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง และจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายนอกรอบสาม (2553-2555) ของ โรงเรียนบ้านห้วยยามีผลการประเมินด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ในปีการศึกษา 2556 ตัวบ่งชี้ที่ 5.4. ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยยา มีการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพภายในตาม กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะ หมวดที่ 2 จำนวน 8 ข้อ อยู่แล้ว แต่ผลของการดำเนินงานยังไม่สามารถก่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา ด้านผู้เรียนโดยเฉพาะด้านกระบวนการคิดในมาตรฐานที่ 4 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมาตรฐานที่ 5 จากผลการประเมินภายในและการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอภักดีนิคม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่ามีปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานตามระบบ หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2553 เป็นอย่างไร โดยการศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบด้านประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้น

ฐานในจังหวัดเชียงราย และการสำรวจความคิดเห็นการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในสารนิพนธ์นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(qualitative Research) โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนา ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร รวบรวมข้อมูลเพื่อหาสภาพบริบทและสภาพ โรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา เพื่อนำไปประมวลเป็นกรอบเนื้อหาในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา โดยศึกษาจากการสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ขั้นที่ 3 ศึกษาข้อมูลรายงานผลการประเมินภายในว่าด้วยกฎกระทรวง 8 ข้อโดยวิธีการ SWOT Analysis และการสังเกตเพื่อหาสภาพปัญหาที่มีผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา

ขั้นที่ 4 นำข้อมูลและผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทำการวิเคราะห์เนื้อหา(content Analysis)

ผลการวิจัย

จากข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เสริมข้อมูลเอกสาร มีผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านสภาพการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา พบว่า สถานศึกษาขาดการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านงานประกันคุณภาพภายใน ขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนไม่มีหลักเกณฑ์นโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ยังขาดผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษามาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน สภาพแวดล้อมภูมิประเทศห่างไกลจากหน่วยงานต้นสังกัดการเดินทางค่อนข้างลำบาก เป็นโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารและใช้เวลาทำให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการทำงาน ขาดการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้บริหารขาดความเข้าใจในการจัดทำระบบบริหารและสารสนเทศที่เป็นระบบ

สถานศึกษายังไม่มีกระบวนการ ที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้ต่อเนื่อง โดยยังไม่มีกระบวนการส่งเสริมแนวความคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่ มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จนเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงาน ปกติของสถานศึกษา ยังไม่ได้นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเลือกสรรข้อมูลสารสนเทศ อย่างเป็นระบบครบวงจร ขาดความต่อเนื่องในด้านการทำงาน เนื่องจากครูย้ายบ่อย ไม่มีหลักเกณฑ์นโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอภักดีนิคม แบ่งออกเป็น 2 แนวทางได้แก่

2.1) แนวทางการพัฒนาด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สถานศึกษาควร กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียน เกี่ยวกับด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการให้ชัดเจน เหมาะสม ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้บริหาร ครู ในการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ควรแต่งตั้งทีมงานสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกฝ่าย เพื่อทำหน้าที่ รวบรวมและบันทึกข้อมูล โดยส่งเสริมให้มี การจัดเก็บข้อมูลในฝ่ายให้เป็นหมวดหมู่ กำหนดฟอร์มการเก็บให้เป็นรูปแบบหรือ

เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ สถานศึกษาควรเลือกสรรบุคลากรมาดำเนินงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคล โดยต้องมีความเข้าใจงานสามารถจัดระบบข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดทำข้อมูล มีคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และ

2.2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง คือ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ต้องจัดเป็นกระบวนการบริหารงานตามแนวทางการดำเนินการอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDAC) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน(Plan) ปฏิบัติตามแผน(Do) ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา(Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ(Act)

การอภิปรายผล

สภาพปัญหาของระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทั้ง 8 ช้อ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ตามสภาพและปัญหาปัจจุบัน คือ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าว เป็นไปในแบบไม่ต่อเนื่อง เนื่องจาก 2 ปัจจัย คือ 1.จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2.จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านห้วยยา ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นหมวดหมู่มีปัญหาในการจัดทำระบบบริหารและสารสนเทศเนื่องจากครูขาดความรู้ ความเข้าใจและยังไม่มีประสบการณ์และความชำนาญพอ ผู้บริหารขาดความเข้าใจในการจัดทำระบบบริหารและสารสนเทศที่เป็นระบบ

โรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอภักดีนิคม จังหวัดเชียงใหม่ มีแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน คือ จัดทำระบบบริหารและสารสนเทศ เพิ่มความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพภายในให้แก่ครู โดยส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายใน ทำความเข้าใจแก่ผู้บริหารในการจัดทำระบบบริหารและสารสนเทศที่เป็นระบบ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพภายใน กำกับ ติดตามให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวน และรายงานคุณภาพ มีระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ จัดระบบสารสนเทศให้เป็น

หมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและ การให้บริการ หรือการเชื่อมโยง เครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด และสามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการ บริหารและการพัฒนาการเรียนการสอนต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ควร กำหนดนโยบายและขอบข่ายงานให้ชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำงานอย่างเป็นระบบ
2. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ควร ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ทางด้านการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายใน
3. ครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายใน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้าน ห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ อย่างชัดเจน
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน และประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การประกันคุณภาพของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- กรรณิการ์ เทศกาล. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2. ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา. 2554.
- จันทิรา จันทเลิศ. (2548). การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. วิทยานิพนธ์, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจริญ บุญสุขา. (2554). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองกุงใหม่ อำเภอกู่เข็ญ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จำรัส นองมาก. (2544). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: SUNPRINTING.
- มนัสนันท์ อภิชัย. (2554). แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คำสมัย.
- โรงเรียนบ้านห้วยยา. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555. กลุ่มงานประกันคุณภาพ โรงเรียนบ้านห้วยยา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.